

# ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

## FOREIGN INVESTMENT IN THE BANKING SYSTEM: UKRAINIAN REALITY

*В статті розкрито вплив інвестицій на банківський сектор, визначено основні його форми, та досліджено соціально-економічні вади припливу іноземних інвестицій в Україні.*

*The article reveals the impact of investment on the banking sector, particularly its basic form, and studied the socio-economic flaws tide of foreign investments in Ukraine.*

**Ключові слова:** інвестиції, іноземний капітал, банківська система України

**Keywords:** investments, foreign capital, banking system of Ukraine

Сучасна банківська система є досить вразливою, особливо якщо врахувати її відкритість та незахищеність. Це означає, що нині спостерігається процес прискорення припливу іноземного капіталу, а його присутність в українській банківській сфері з кожним роком збільшується. Загалом, частка іноземного капіталу в статутному капіталі банківської системи є основним критерієм значущості впливу іноземних інвесторів та відображає рівень їх залучення до процесу прийняття стратегічних рішень у банківському бізнесі.

Аналізуючи інвестиційний потенціал України, який складається як сума об'єктивних передумов для інвестицій та залежить від наявності і розмаїтості сфер і об'єктів інвестування, є достатньо значним. Однак, ризики, що характеризують ймовірність втрати інвестицій і доходу від них, теж надмірно великі, що у контексті визначеного є головною умовою залучення інвестицій.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню теоретичних та практичних питань впливу іноземного

капіталу на банківську систему присвячено роботи видатних науковців: В. Геєць, Л. Виговська, А. Єпіфанов, М. Савлук, О. Сніжко, Т. Смовженко, О. Сугоняка, С. Козьменко, Т. Однороженко, А. Мороз, Н. Шелудько, Ф. Шпиг та ін.

**Метою статті** є дослідження впливу іноземного капіталу на банківську систему України в сучасних умовах, визначення позитивних та негативних наслідків.

**Виклад основного матеріалу.** Одне з провідних місць в економіці будь-якої країни належить банківській системі. Зокрема, ця система обслуговує потреби національної економіки та підвищує рівень її розвитку. За умов активної інтеграції у світове господарство, вітчизняна банківська сфера характеризується зростанням потоків іноземних інвестицій. В свою чергу, залучення іноземного капіталу буде ефективним для України в тій мірі, в якій воно буде здатне врегулювати усі протиріччя соціально-економічного розвитку та задовольнити її стратегічні інтереси.

Загалом, в українських реаліях значна увага в організації інвестиційного

**Ростислав Рябий**  
аспірант кафедри  
банківських  
інвестицій  
ДВНЗ «Київський  
національний  
економічний  
університет  
імені Вадима  
Гетьмана»

**Rostislav Riaby**  
postgraduate of  
Investment banking  
Department  
SHEI «Kyiv National  
Economic  
University named  
after Vadym  
Hetman»

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

процесу приділяється саме залученню іноземних інвестицій. Серед різнобарв'я факторів, що визначають закономірності іноземного інвестування - соціально-культурне середовище відповідної території, яке є вагомим передумовою міжнародних економічних зв'язків, у тому числі - реалізації інвестиційних проектів. Більше того, досвід іноземного інвестування в новітній економічній історії України, на жаль, має багато негативних прикладів співпраці з іноземними інвесторами. Загрози, що у суспільній свідомості пов'язані із зростанням присутності іноземного бізнесу, в першу чергу транснаціонального капіталу, в Україні цілком логічні і мають місце в інших країнах світу. У цьому контексті, стає реальністю некерована зміна організаційної структури різних суб'єктів господарювання з переважною участю іноземного капіталу, у тому числі банківських установ [1].

З метою оптимізації теоретичних підходів щодо вивчення впливу іноземних інвестицій на вітчизняну банківську систему, насамперед, доцільним буде виділення відомих форм їхнього надходження в Україну, що детально представлено в табл. 1.1

Варто відмітити, що за економічними дослідженнями інвестиційної привабливості зі 100 країн світу, Україна

посіла лише 66 місце, поступившись навіть Казахстану, Білорусії, Азербайджану та ін. За рейтингом глобальної конкурентоспроможності 2010-2011 року Україна знаходиться на 89 місці, її сусідами в цьому рейтингу є Албанія та Гамбія, що знаходяться на 88 та 90 місці відповідно. За складністю ведення бізнесу країна знаходиться на 142 місці. Наразі іноземний капітал в Україні представлений 23-ма країнами.

Окремої уваги заслуговує питання діяльності філій іноземних банків на українському ринку. Вони створюють конкуренцію українським банкам і, таким чином, можуть призвести до того, що більшість банківських операцій із вітчизняного сектору банківської системи перейде в сектор, окупований іноземними банками, хоча і на території нашої держави, що також є негативним і вкрай небажаним [2, С. 121.]

Зауважимо також, що впродовж останніх років спостерігається тенденція до зростання частки іноземного капіталу, зокрема російського, в сукупному банківському капіталі України.

Аналіз іноземних інвестицій здійснюється за такими напрямками: обсяг і динаміка; галузева структура по окремих роках і в динаміці; територіальна структура по роках і в динаміці; структура інвестицій за видами економічної діяльності: операції з нерухомістю,

Таблиця 1.1

Систематизація форм надходження інвестицій

Загально активні форми надходження інвестицій	<ul style="list-style-type: none"> <li>- пряме кредитування банків України іноземними кредиторами;</li> <li>- інвестування у вітчизняні банки шляхом придбання різних видів фінансових інструментів;</li> <li>- надання надійними компаніями-нерезидентами фінансових і страхових гарантій банкам України;</li> <li>- участь інвесторів-нерезидентів у власному капіталі банків-резидентів України;</li> </ul>
Потенційно-активні форми надходження інвестицій	<ul style="list-style-type: none"> <li>- відкриття філій іноземних банків;</li> <li>- залучення приватних заощаджень нерезидентів на депозитні рахунки в банки України;</li> <li>- страхування та перестрахування банківських ризиків міжнародними страховими компаніями.</li> </ul>

здавання у найм, послуги юридичним особам; за структурою інвестицій по країнах-донорах, по роках і в динаміці; за розрахунками на душу населення.

На нашу думку, чіткий моніторинг та контроль на всіх рівнях присутності іноземного капіталу в українській банківській системі є обов'язковим. Іноземний капітал для нашої країни відкриває нові можливості, адже, в першу чергу, він має сприяти розвитку економіки країни цілому, а тому, ймовірно краще, щоб він був присутній в якості частини в капіталі вітчизняного банку, ніж як самостійний елемент.

Однак, попри значне інтегрування в українську банківську систему іноземних потоків, не слід забувати, ще про низку чинників та факторів, що вплинули на швидкий вихід іноземних банків з українського фінансового ринку. Зокрема, існує велика кількість обґрунтованих причин, через які Україну розглядають за кордоном як зону підвищеного ризику для довгострокових інвестицій. Так, присутність іноземного капіталу у банківській сфері України може мати як позитивні, так і негативні моменти. Серед позитивних відзначимо: залучення іноземних інвестицій, зростання реального рівня рентабельності банківської системи, зменшення кількості проблемних банків через їх консолідацію із закордонни-

ми банками, розширення обсягів кредитування населення. А основними перешкодами на шляху поліпшення інвестиційного клімату в Україні, на думку керівників провідних компаній, являються корупція, судова система, адміністративні бар'єри і податкова система. Виходячи з цього, на рис 1.1. визначено основні системні вади та позитивні фактори іноземних інвестицій в банківській системі України.

Таким чином, доцільність впровадження іноземного капіталу у банківський сектор варто допускати тільки в такій мірі, за якою зберігається контроль з боку державних органів влади.

Здійснюючи аналіз іноземних інвестицій в банківській системі України, необхідно відмітити, що це неминучий процес в умовах повномасштабної глобалізації. Протягом двох останніх десятиріч можна спостерігати прискорення процесу глобалізації фінансових ринків, що виявляється у розширенні міжнародних фінансових ринків, а обсяги валютного ринку та ринку капіталів значно збільшилися. У цілому значний приплив іноземного капіталу - це складний, багатоплановий процес, вивчення якого потребує особливої ретельності, бо іноді за зовсім незначними його рисами завуальовані вагомні наслідки для функціонування банківської сфери.

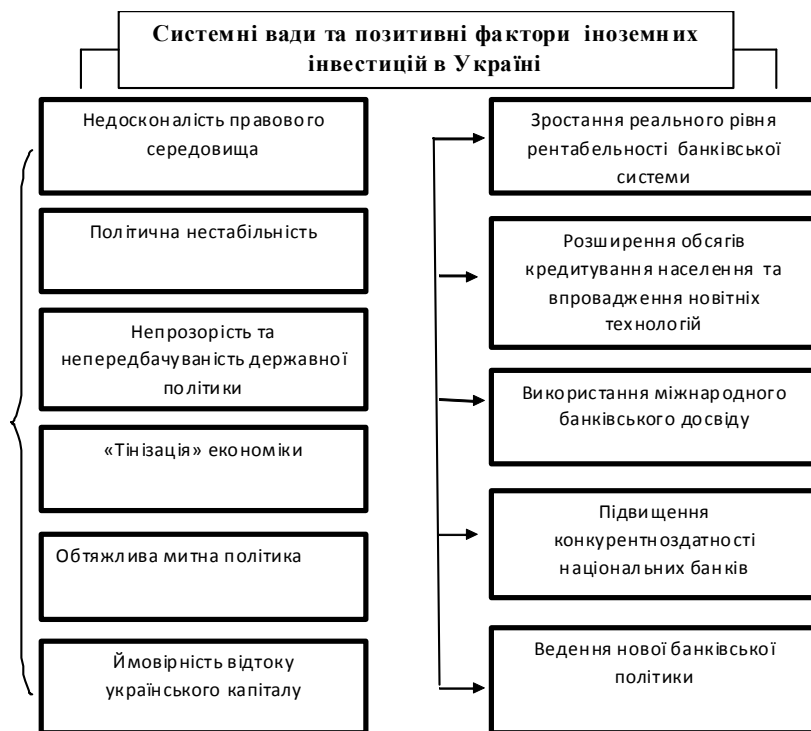


Рис.1.1. Позитивні та негативні моменти присутності іноземних інвестицій в банківській системі України

Іноземні інвестиції в банківській системі важливі, особливо в умовах стійкої національної банківської системи, що спирається на власну ресурсну базу, а не на вирішення проблем іноземних країн у даних секторах. Найперше, це пов'язано з розвитком світової фінансової системи між країнами через посилення конкуренції за залучення іноземних інвестицій, що спричиняє необхідність розробки і вживання заходів зі зміцнення власної грошової одиниці та фінансово-банківської системи в цілому.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Татушко М.С., Шахраюк-Онофрей С.І. Іноземне інвестування та його особливості [Електронний ресурс] / М.С. Татушко, С.І. Шахраюк-Онофрей - Режим доступу: [http://www.rusnauka.com/2\\_KAND\\_2012/Economics/3\\_99073.doc.htm](http://www.rusnauka.com/2_KAND_2012/Economics/3_99073.doc.htm)
2. Дзеніс В. О. Сучасні тенденції залучення іноземного капіталу до банківської системи України // Економічний простір. - №15. - 2008.- С.119-125.
3. Нежурін М.Ю., Подчесова В.Ю.- Вплив іноземного капіталу на ефективне функціонування банківської системи України // «Молодий вчений» - № 2 - 2013 - С. 27-31.
4. Онопрієнко О. Д. Міжнародний рейтинг України як критерій її інвестиційної привабливості [Електронний ресурс] / О. Д. Онопрієнко. - Режим доступу: [http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/PSPE/2011\\_3/Onoprienko\\_311.html](http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/PSPE/2011_3/Onoprienko_311.html)

#### REFERENCES

1. Tatushko M.S. , Shakhrayuk-Onofrey S.I. Inozemne investuvannya ta yoho osoblyvosti [Elektronnyy resurs ] / M.S. Tatushko, S.I. Shakhrayuk-Onofrey - Rezhyim dostupu: [http://www.rusnauka.com/2\\_KAND\\_2012/Economics/3\\_99073.doc.htm](http://www.rusnauka.com/2_KAND_2012/Economics/3_99073.doc.htm).
2. Dzenis V. O. Suchasni tendentsiyi zaluchennya inozemnoho kapitalu do bankivs'koyi systemy Ukrayiny // Ekonomichnyy prostir. - #15. - 2008.- S.119-125.
3. Nezhurin M.Yu., Podchesova V.Yu.Vplyv inozemnoho kapitalu na efektyvne funktsionuvannya bankivs'koyi systemy Ukrayiny // «Molodyy vchenyy» - # 2 - 2013 - S. 27-31.
4. Onopriyenko O. D. Mizhnarodnyy reytynh Ukrayiny yak kryteriy yiyi investytsiynoyi pryvablyvosti [Elektronnyy resurs] / O. D. Onopriyenko. - Rezhyim dostupu: [http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/PSPE/2011\\_3/Onoprienko\\_311.html](http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/PSPE/2011_3/Onoprienko_311.html)